

zootjes niet voldoende hielpen. Hij genoot boven op de rivierdijk van een wonderlijk gevoel van vrijheid; eindelijk kon hij de wandeling doen, waar hij al zo vaak naar verlangd had, maar waar nooit iets van gekomen was; het eeuwig gezeur van tante Loe over haar treurig leven, haar bekrompen geldmiddelen, de oneerlijkheid der mensen, en ook zijn reizen in elke vakantie naar deze kleine stad aan de rivier, — dat was nu alles voorbij. Zeer bewust genoot hij van de eenzaamheid in het landschap, van de kille schemering over de besneeuwde velden en hofsteden en de grauwe wateren der rivier. In 't zuidwesten lag een strook van oud verbleekt rood boven den horizont.

Rechts van de dijk stond de ruïne van het slot tussen hoge zware bomen. Glijdend over een smal pad daalde de neef de dijk af naar de laan die rondom de slotgracht ging. Hij dacht er aan hoe hij twe keer, op warme zomerdagen, met tante Loe hierheen was gewandeld. Zij had, geholpen door een zuster, haar beste spullen aangetrokken, en voetje voor voetje, tante zwaar leunend op neefs arm, waren ze het zijgangetje van het gesticht uitgegaan, een paar stenen tredjes af, en de gloeiende straatjes van het stadje door. De smid keek hen na; ook de juffrouw uit het kruidenierszaakje; en achter gordijntjes zag neef de glurende ogen van in stilte versufte hoofden en hij stelde zich voor hoe daarin nu de gedachte was: dat is een brave zoon die zijn oude moeder zo trouw steunt! Of ook misschien: die heer mot wat erve van die ouwe dame.... Maar niemand zou vermoeden dat hij het niet uit trouwe liefde deed en evenmin om te erven, want er was niet veel; ook niet eens uit hartelijk medelijden, maar enkel uit een sleurderig plichtsgevoel, daar hij de enige bloedverwant was die zich ontfermen kon over het oude mens. Telkens moesten ze even stilstaan om uit te blazen; slof-slof ging het dan weer verder, liefst aan den straatkant waar nog een beetje schaduw was, en op de kleine steentjes; middenin lagen grote hobbelige keien. Zo kwamen ze na twintig minuten in de laan rond het kasteel — een afstand waar men anders vijf minuten over zou doen — en daar gingen ze zitten op een bank. Neef zei: „Kijk eens, hoe mooi is 't hier!” Maar tante praatte aldoor over vroeger, over de mensen die zo vals waren en de dienstmeisjes die haar hadden bestolen. En ook over een van de zusters luchtte zij haar ontevredenheid. Neef trachtte haar te sussen en zei dan: „Och tante, zo zijn de mensen nu eenmaal. U moet u dat niet zo aantrekken.” En: „Die zusters hebben ook geen makkelijk baantje!” — Nog langzamer dan erheen gingen ze weer terug; zwaar en warm drukte tante's arm op die van neef; en hij was blij als ze weer in de kamer waren, hoewel hij zelf dit wandelingetje als een verzetje bedacht had. Den laatsten zomer had zij niet meer gekund. En nu was 't voor goed uit; het leek hem toch weer even een gemis....

Door dezelfde straatjes, nu koud, glimmend van gladheid, was hij langs